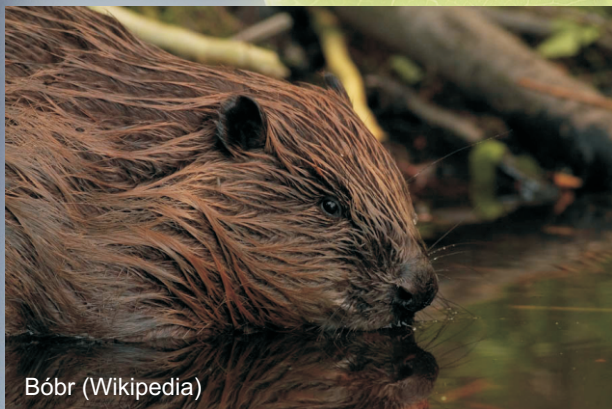

BÓBR - SPRZYMIERZENIE W RETENCJI WODY

Bóbr (Wikipedia)

Odbudowa populacji bobra europejskiego w Polsce była niewątpliwym sukcesem biologów, przyrodników, myśliwych oraz innych specjalistów. Obecnie jednak coraz więcej słyży się o szkodach powstających w wyniku działalności bobrów. Z kolei, z długoletnich badań prowadzonych przez Instytut Nauk o Środowisku wynika, że jedynie 3% stanowisk bobrów w Polsce powoduje szkody. Jednocześnie zwraca się uwagę na unikalne, renaturalizacyjne zdolności bobrów, zwiększanie retencji i bioróżnorodności etc. W roku 2002 bobry podniosły poziom wód gruntowych w Polsce na powierzchni ponad 17 000 hektarów, 10 000 ha lasów ochroniły przed pożarami, ponad

23 000 ha lasów stało się bardziej atrakcyjne dla innych zwierząt i roślin. Bóbr jest również gatunkiem pozytywnie postrzeganym przez społeczeństwo i może być używany jako gatunek sztandarowy przy projektach ochrony przyrody, zwłaszcza dotyczących mokradeł i terenów przybrzeżnych i nadwodnych, w tym objętych konwencjami międzynarodowymi i UE. W sytuacji, gdy bóbr nie jest już zagrożony wyginięciem, niepotrzebne jest utrzymywanie jego obecnego statusu - jako zwierzęcia chronionego. Jednak ze względu na środowiskotwórczą działalność bobrów - ich stanowiska powinny być w jakiś sposób chronione.

Najczęściej szkody powodowane przez bobry wynikają z budowy przez nie tam na ciekach i zatykaniu przepustów drogowych. Podkreślić tutaj należy, że bobry są doskonałymi inżynierami i planistami - bardzo uważnie i "fachowo" wybierają miejsce przegrodzenia cieku tak, by stosunkowo niewielkim nakładem sił i materiałów osiągnąć możliwie maksymalny efekt - zwolnienie nurtu oraz podwyższenie poziomu wody. Ponieważ potrzeba zapewnienia bezpieczeństwa sobie i członkom rodziny jest u bobrów niezwykle silna, jak zresztą u wszystkich innych zwierząt, wszelkie uszkodzenia, także poczynione celowo przez człowieka, będą bardzo szybko naprawiane. Dlatego działania w stanowiskach bobrowych muszą być dobrze przemyślane i zaplanowane po to by miały możliwie długotrwałe efekty. Odpowiednie zabiegi i urządzenia często pozwalają na całkowite i trwałe unikanie znaczących szkód wynikających z działalności bobrów. W wielu przypadkach okazuje się, że są one znacznie bardziej skuteczne i tańsze niż bezpośrednia walka z bobrami i próby niszczenia ich budowli. Wartościowe jest również to, że bobry pozostają na miejscu, wywierając często korzystny wpływ na środowisko. W dalszym ciągu zajmują miejsce potencjalnego osiedlenia się innych rodzin bobrów i w pewnym stopniu mamy je "pod kontrolą". Powoduje to powstawanie, powiększanie i utrzymywanie terenów podmokłych, które nie zagrażają terenom użytkowanym przez człowieka. Tereny podmokłe są obecnie bardzo rzadkie i niezwykle wartościowe dla przyrody, są miejscem bytowania i rozrodu wielu rzadkich i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt. Powodują również oczyszczanie wody, jej magazynowanie podczas długotrwałych susz i absorbowanie podczas powodzi.

Dlatego skuteczne mogą być następujące zabiegi:

- Ochrona, odtwarzanie i poszerzanie strefy brzegowej cieków i zbiorników,
- Ochrona szczególnie cennych, np. pomnikowych drzew poprzez owijanie siatką drucianą rozpiętą na kilku palikach w pewnej odległości od pnia i stosowanie innych materiałów trudnych do przegryzienia przez bobry, etc.,
- Zabezpieczanie potencjalnie zagrożonych przepustów drogowych,
- Stabilizowanie poziomu wody w stawach bobrowych,
- Ochrona wałów przeciwpowodziowych, grobli stawów rybnych przed kopaniem w nich nor przez bobry poprzez wykładanie siatek metalowych, ogrodzenia,
- Ochrona upraw poprzez grodzenie siatką metalową lub ogrodzeniami elektrycznymi.

Wydano w ramach projektu: "Mała retencja - Duża sprawa - kampania na rzecz poprawy małej retencji na obszarach wiejskich", finansowanego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Mała Retencja - Duża Sprawa
Projekt Fundacji Ekologicznej Zielona Akcja

100

95

75

25

5

0

BÓBR - SPRZYMIERZENIE W RETENCJI WODY

Usuwanie materiału naniesionego przez bobry do przepustów jest nieskuteczne. Kolejnej nocy bobry rozpoczęły budowę nowej tamy. W ciągu dwóch nocy będzie ona zakończona

Brzeg cieków i zbiorników jest niezwykle ważną strefą buforową. Idealnym rozwiązaniem większości problemów z bobrami jest pozostawianie przy ciekach i zbiornikach naturalnej strefy buforowej o szerokości ok. 20 - 50 metrów, w której nie prowadziłyby się intensywne działania gospodarcze. Wynikałoby z tego z korzyść nie tylko dla bobrów, ale i dla wielu gatunków roślin i zwierząt. Dowiedzono również, że strefa buforowa pełni ważną rolę przy ograniczaniu erozji, zmniejszaniu zagrożenia powodziowego, oczyszczaniu i obniżaniu temperatury wód, itd. (np. poprzez wyłączenie ich spod użytkowania, zamianę gruntów, wykup gruntów, tworzenie użytków ekologicznych, etc.). Będzie to z pożytkiem nie tylko dla bobrów.

Pozytywne aspekty działalności bobra:

- Zwiększanie bioróżnorodności środowiska poprzez tworzenie małej retencji wody i zwiększanie powierzchni obszarów podmokłych, zmniejszenie zagrożenia powodzią na terenach podgórskich,
- Podnoszenie poziomu wód gruntowych, co wpływa korzystnie na produkcję rolniczą i leśną,
- Korzystny wpływ na żyzność gleb poprzez tworzenie okresowych rozlewisk,
- Renaturyzacja strefy brzegowej rzek poprzez zwiększenie szerokości strefy ekotonowej między wodą i lądem,
- Obecność bobrów w środowisku przyrodniczym podnosi walory przyrodnicze, krajobrazowe i turystyczne regionu.

Działania, które warto naśladować:

W 2009 roku na zlecenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie wykonano urządzenia przelewowe w Gamerkach Wielkich (gmina Jonkowo), zabezpieczono 1000 drzew oraz zamontowano kraty na rurociągach drenarskich w Ostrowite (gmina Biskupiec).

W roku 2010 w ramach konkursu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie pn. "Nasza Przyroda" pozyskano środki finansowe na ograniczenie wpływu bobrów na gospodarkę rolną. W ramach tych środków zamontowano 10 urządzeń przelewowych.

Wydano w ramach projektu: "Mała retencja - Duża sprawa - kampania na rzecz poprawy małej retencji na obszarach wiejskich", finansowanego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Mała Retencja - Duża Sprawa
Projekt Fundacji Ekologicznej Zielona Akcja

100

95

75

25

5

0